

Zajęcia z historii dla słuchaczy IV semestru III LO dla Dorosłych – niedziela 09.05.2021 r.
(3. blok godzinowy: 11.20 – 12.50 oraz 4. blok godzinowy: 13.00 – 14.30)

Sławomir Hryczak

Temat nr 1: Oświecenie.

1. Oświecenie to okres w historii kultury oraz ruch intelektualny, który przypadł na **XVIII w.** Ten okres często nazywano **wiekami rozumu**. Cechami charakterystycznymi epoki oświecenia są:

- negowanie tradycyjnej umysłowości – zwracanie szczególnej uwagi na **znaczenie wiedzy oraz potęgi ludzkiego rozumu**;
- krytykowano ustalone obyczaje, dotychczasowe postawy ludzi oraz ich tradycyjne poglądy;
- **krytykowano feudalny porządek społeczny**;
- postulowano znaczne ograniczenie przywilejów stanowych bądź nawet ich całkowite zniesienie;
- **interesowano się prawami człowieka** i ich upowszechnianiem;
- promowano **pogląd o nieuchronności postępu cywilizacyjnego** jako rezultatu rozwoju ludzkich umiejętności;
- interesowano się nowym systemem gospodarczym – **kapitalizmem**.

2. Filozofia w dobie oświecenia stała się nauką o charakterze praktycznym. Miała ona bowiem za zadanie opierać się na faktach i docierać z przekazem do bardzo szerokiego grona odbiorców. Zrezygnowano z odwoływania się do religii i zaczęto postrzegać ją jako spowalniającą rozwój i postęp.

3. Najbardziej znani filozofowie czasu oświecenia:

a) John Locke, który **popierał empiryzm**, czyli poznawanie rzeczywistości poprzez doświadczenie oraz rozdział państwa od Kościoła;

*Wizerunek – John Locke:

<https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/d/d1/JohnLocke.png/800px-JohnLocke.png>

b) Gotfryd Leibniz stworzył teorię tzw. filozofii optymistycznej, która mówi, że dobroć Boga jest gwarancją doskonałości ludzkiego świata;

c) **Franciszek Maria Arouet (Wolter)** – poddał krytyce stary porządek społeczny, czyli m.in. przywileje stanowe i nietolerancję w społeczeństwie. Uważał religię i Kościół za przeszkody utrudniające człowiekowi osiągnięcie szczęścia;

d) **Jan Jakub Rousseau** – głosił teorię umowy społecznej, która miała być efektem dobrowolnego zrzeczenia się przez społeczeństwo części swoich praw co miało dać początek państwu. W republice demokratycznej upatrywał on najlepszego ustroju dla rozwoju społeczeństwa, ponieważ władza należy w niej do ludu (wyborców);

e) **Karol Monteskiusz** – stworzył socjologię, czyli naukę badającą prawa rządzące życiem społeczeństwa. Stworzył koncepcję trójpodziału władzy państwowej na ustawodawczą, wykonawczą oraz sędziowską.

*Wizerunek – Karol Monteskiusz:

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/f/fc/Montesquieu_1.png/800px-Montesquieu_1.png

4. Oświeceniowe postrzeganie Boga i religii:

- **deizm** – uznaje on istnienie Boga jako siły sprawczej, ale odrzuca jednocześnie możliwość wpływania przez Niego na sprawy ziemskie, ludzkie;

- **ateizm** – neguje istnienie Boga.

5. **Uczeni** stosowali prowadząc badania metody eksperymentalne jako źródło wiedzy, co pozwoliło im na dokonanie wielu odkryć. Rozwijała się szczególnie chemia, fizyka i matematyka. Np. **Izaak Newton** – stworzył zasady mechaniki oraz prawa powszechnego ciężenia, był współautorem rachunku różniczkowego i całkowego w matematyce.

6. Twórczość literacka w okresie oświecenia:

- pisarze krytykowali istniejące wówczas stosunki społeczne i promowali nowy typ bohatera, czyli nieszlachcica, który samodzielnie walczył o swoją pozycję w społeczeństwie;

- najbardziej znane dzieła literatury oświecenia:

a) „Cierpienia młodego Wertera”, „Faust” – autor: Jan Wolfgang Goethe;

b) „Podróże Guliwera” – autor: Jonatan Swift;

c) „Robinson Crusoe” – autor Daniel Defoe;

d) „Wesele Figara” – autor: Pierre Beaumarchais.

7. Twórczość muzyczna w oświeceniu:

- **melodia** była podstawowym środkiem wyrazu;

- najbardziej **znani kompozytorzy** tamtej epoki:

a) Wolfgang Amadeusz Mozart;

*Wizerunek – Wolfgang Amadeusz Mozart:

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/1e/Wolfgang-amadeus-mozart_1.jpg

b) Józef Haydn.

8. Sztuka, architektura oświecenia – główne nurty:

a) rokoko – nazwa ta pochodzi od słowa „rocaille”, czyli „muszla”. Styl ten często stosowany w architekturze wnętrz charakteryzował się dekoracyjnością, wykorzystywaniem motywów roślinnych w zdobieniach, używaniem głównie barw jasnych, czyli: bieli oraz złota i srebra. Zdobiono w stylu rokoko wnętrza pałaców i ich otoczenie – nierzadko motywy zdobnicze występowały w ogromnej, przesadnej wręcz ilości;

*Zdjęcie – pałac Branickich w Białymstoku – tzw. „Polski Wersal”:

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/4/4c/Branicki_Palace_in_Bia%C5%82ystok.jpg/1024px-Branicki_Palace_in_Bia%C5%82ystok.jpg

b) klasycyzm (funkcjonował od II poł. XVIII stulecia jako odpowiedź na rokoko) – promował prostotę i symetrię sztuki doby antyku, monumentalne motywy dekoracyjne, np. tzw. **portyki** i znajdujące się na ich szczycie **frontony** oraz **kolumny** i **łuki triumfalne**. Jego cechą charakterystyczną w budowlach były gładkie ściany.

*Zdjęcia:

- portyk:

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/1/19/Polanica_Zdr%C3%B3j%2C_Teatr_Zdrojowy%2C_08.JPG/1024px-Polanica_Zdr%C3%B3j%2C_Teatr_Zdrojowy%2C_08.JPG

- fronton:

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/4/41/Fronton_Est%2C_Parth%C3%A9non_de_Nashville.jpg/800px-Fronton_Est%2C_Parth%C3%A9non_de_Nashville.jpg

- łuk triumfalny:

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/b/b2/2016-02-23_11-21-52_paris.jpg/800px-2016-02-23_11-21-52_paris.jpg

*Strona poświęcona Łazienkom w Warszawie:

<https://www.lazienki-krolewskie.pl/pl/architektura>

Temat nr 2: Absolutyzm oświecony w XVIII w.

1. Państwa europejskie, które XVIII w. stały się potęgami m.in. dzięki wprowadzanim reformom wewnętrznym:

a) Prusy pod rządami króla Fryderyka Wilhelma I Pruskiego (1713 - 1740), a następnie Fryderyka II Wielkiego (1740 – 1768);

*Wizerunek – król pruski Fryderyk Wilhelm I Pruski:

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/f/f5/Friedrich_Wilhelm_I_1713.jpg

*Wizerunek – król pruski Fryderyk II Wielki:

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/d9/Friedrich_II_transparent.png

b) Austria w okresie rządów arcyksiężnej i cesarzowej Marii Teresy (1740 – 1780) i cesarza Józefa II (1780 - 1790);

*Wizerunek – arcyksiężna i cesarzowa austriacka Maria Teresa:

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/3/3e/Kaiserin_Maria_Theresia_%28HRR%29.jpg/800px-Kaiserin_Maria_Theresia_%28HRR%29.jpg

*Wizerunek – cesarz austriacki Józef II:

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/1/1b/Anton_von_Maron_006.png/800px-Anton_von_Maron_006.png

c) Rosja za panowania cara Piotra I Wielkiego (1682 – 1725).

*Wizerunek – car rosyjski Piotr I Wielki:

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/72/Peter_der-Grosse_1838.jpg

2. W XVIII w. wzrosło znaczenie sąsiadów Polski – Rosji, Prus oraz Austrii. Wprowadzono bowiem w tych państwach **ustrój zwany absolutyzmem oświeconym**. Był on formą sprawowania władzy ukształtowaną pod wpływem idei oświeceniowych.

3. **Głównym celem absolutyzmu oświeconego było usprawnienie władzy monarchy i modernizacja kraju**. Monarchę uważano za „sługę państwa”, który powinien zapewnić:

- sprawiedliwość;
- porządek prawny;
- bezpieczeństwo;
- opiekę nad swoimi obywatelami.

4. Realizacja powyższych założeń miała być możliwa dzięki przeprowadzeniu w państwie następujących reform:

- wzmocnienia władzy centralnej;
- rozbudowania armii;
- ograniczenia wpływów Kościoła na politykę państwa;
- wspierania rozwoju przemysłu;
- wspierania rozwoju handlu;

- wspierania rozwoju rolnictwa m.in. poprzez likwidację poddaństwa chłopów;
- ograniczenia przywilejów niektórych grup społecznych, np. szlachty, duchowieństwa;
- unowocześnienia systemu prawnego państwa;
- wprowadzenia powszechnego obowiązku nauczania;
- rozbudowania świeckiego szkolnictwa, czyli niezwiązanego z Kościołem.

5. Podsumowanie - krótki filmik omawiający zakres reform w Prusach, Rosji i Austrii (XVII/XVIII w.):

<https://www.youtube.com/watch?v=PzP9uILKBzw>

Temat nr 3: Powstanie Stanów Zjednoczonych.

1. Bardzo duże znaczenie dla losów światowej polityki miało jednak uzyskanie niepodległości przez północnoamerykańskie kolonie.

2. Kolonie północnoamerykańskie w XVIII w. - najważniejsze fakty:

- były one traktowane przez Wielką Brytanię jako baza surowcowa i rynek zbytu dla brytyjskich towarów;

- Wielka Brytania utrudniała niezależny, samodzielny rozwój gospodarczy swoim amerykańskim koloniom;

- Brytyjczycy ustanowili wyłączność, czyli tzw. monopol, Kompani Wschodnioindyjskiej na handel herbatą na terytoriach amerykańskich należących do Wielkiej Brytanii i to bez płacenia za handel tym towarem obowiązujących tam ceł i podatków;

- w 1773 r. amerykańscy koloniści przebrani za Indian zatopili ładunek brytyjskiej herbaty, protestując w ten sposób przeciwko wyżej wspomnianemu monopolowi brytyjskich władz. To tzw. "**bostońskie picie herbatki**" było bezpośrednią przyczyną wybuchu konfliktu zbrojnego pomiędzy mieszkańcami północnoamerykańskich kolonii a władzami Wielkiej Brytanii.

*Ikonografika prezentująca zajście pn. "bostońskie picie herbatki" z 1773 r.:

<http://grafik.rp.pl/g4a/990000,527103,9.jpg>

- 4 lipca 1776 r. została ogłoszona "**Deklaracja Niepodległości**" 13 kolonii jako Stanów Zjednoczonych Ameryki. Zerwano w ten sposób więzi z Wielką Brytanią. Następnie do wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych włączyła się Francja, Holandia oraz Hiszpania. Te kraje stanęły po stronie Stanów Zjednoczonych, a Brytyjczycy zostali ostatecznie pokonani w tej wojnie;

*Ikonografika - podpisanie "Deklaracji Niepodległości Stanów Zjednoczonych" w dniu 4 lipca 1776 r.:

<http://grafik.rp.pl/g4a/990000,527108,9.jpg>

- w 1783 r. w Wersalu podpisano **pokój kończący tę wojnę**. Uznano jednocześnie na jego mocy niepodległość Stanów Zjednoczonych, co oznaczało uniezależnienie się od Wielkiej Brytanii;

- w 1787 r. Stany Zjednoczone jako **niepodległe państwo uchwaliły swoją konstytucję**, która

była pierwszym tego typu dokumentem na świecie. Regulowała ona ustrój tego kraju oraz prawa i obowiązki obywateli. Stany Zjednoczone zostały republiką prezydencką. Konstytucja wprowadziła trójpodział władzy państwowej na:

- a) **ustawodawczą** (Kongres złożony z dwóch izb: Senatu i Izby Reprezentantów);
- b) **wykonawczą** (Prezydent jako głowa państwa, zwierzchnik sił zbrojnych i szef rządu);
- c) **sądowniczą** (niezawisłe sądy).

- od I połowy XIX w. Stany Zjednoczone **prowadziły i rozwijały politykę tzw. izolacjonizmu**. Jej założenie to brak zainteresowania ze strony państwa amerykańskiego sprawami europejskimi oraz jednoczesny sprzeciw wobec ingerencji krajów z Europy w sprawy Stanów Zjednoczonych.

*Wizerunek - Jerzy Waszyngton, pierwszy w historii prezydent Stanów Zjednoczonych (w latach 1789 - 1797/dwie kadencje sprawował ten urząd/):

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/d/dd/George_Washington_1795.jpg/800px-George_Washington_1795.jpg

3. Podsumowanie:

- **rewolucja amerykańska - nazywa się ją także wojną o niepodległość Stanów Zjednoczonych od Wielkiej Brytanii (1775 - 1783)**. To wojna domowa, w rezultacie której koloniści zerwali zależność od metropolii, czyli Wielkiej Brytanii i **04.07.1776 r. ogłosili „Deklarację niepodległości Stanów Zjednoczonych”**. Powstało w ten sposób nowe państwo, czyli **Stany Zjednoczone**, mające własną konstytucję - pierwszą na świecie. Zgodnie z nią władza ustawodawcza należała do Kongresu Stanów Zjednoczonych, a wykonawcza do prezydenta.

Temat nr 4: Rewolucja francuska. Republika Francuska.

1. Rewolucja to duża zmiana zachodząca najczęściej w relatywnie krótkim czasie. Ma ona gwałtowny, burzliwy, dynamiczny charakter i może dotyczyć życia politycznego, gospodarczego i społecznego w danym państwie lub państwach.

2. Przyczyny pośrednie wybuchu Wielkiej Rewolucji Francuskiej:

- nieudolne rządy **króla Ludwika XV** i **króla Ludwika XVI**, które doprowadziły do przystąpienia Francji do wojen, jakie okazały się dla niej niekorzystne;

*Wizerunek – król Francji w latach 1774 – 1792 Ludwik XVI z dynastii Burbon:

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/2/2e/Ludvig_XVI_av_Frankrike_portr%C3%A4tterad_av_AF_Callet.jpg/800px-Ludvig_XVI_av_Frankrike_portr%C3%A4tterad_av_AF_Callet.jpg

- bardzo kosztowne było utrzymywanie dużej liczby urzędników, królewskiego dworu rezydującego **pod Paryżem w Wersalu** (królowa Maria Antonina, żona króla Ludwika XVI, była znana z rozrzutności) oraz finansowanie francuskiej armii;

- klęski żywiołowe i nieurodzaj – spowodowało to spadek ilości produkowanej przez wieś żywności, wzrost jej cen i w konsekwencji ludzie cierpieli głód;

- na mocy układu handlowego z **1786 r.** zmalała wysokość ceł pobieranych przez Francję od towarów z Anglii – zmniejszyły się w ten sposób wpływy finansowe dla państwa francuskiego;

- wzrosły podatki dla mieszkańców Francji, ponieważ skarb państwa był opustoszały, a władze potrzebowały pieniędzy na spłatę długu państwowego powstałego w wyniku zaciąganych pożyczek zagranicznych;

- chęć ograniczenia absolutyzmu monarszego i przywilejów stanowych. Najwięcej miało ich **zamożne duchowieństwo, czyli tzw. stan pierwszy. Drugi stan – szlachta** – była zwolniona z podatków i cieszyła się licznymi prawami ekonomicznymi, jakich nie posiadali inni Francuzi. **Stan trzeci** był najlichnieszy, ponieważ stanowił aż ok. 96% ogółu ludności ówczesnej Francji. Stan trzeci tworzyli: **chłopi, mieszczaństwo oraz bogata burżuazja (przemysłowcy, kupcy, handlarze niewolników, bankierzy, właściciele plantacji)**. Chociaż stanowili oni większość społeczeństwa francuskiego, nie mieli żadnego wpływu na władzę i płacili wysokie podatki;

- opisany wyżej stan trzeci domagał się więc znaczących zmian w państwie francuskim, czyli:

a) burżuazja, a więc bogaci mieszczaństwo, chcieli wolności ekonomicznej, zniesienia absolutyzmu, zdobycia władzy i uzyskania wpływu na jej sprawowanie;

b) inteligencja, głównie adwokaci, lekarze, nauczyciele, literaci prezentowali postulaty podobne do burżuazyjnych;

c) wolni chłopci żądali likwidacji obciążeń feudalnych na wsi;

d) plebs, czyli ubodzy mieszczaństwo, którzy byli nadmiernie obciążeni podatkami państwowymi;

- **niższy kler**, chociaż zaliczał się do stanu pierwszego, żył bardzo skromnie, będący najlichnieszą grupą wśród francuskiego duchowieństwa, również domagał się poprawy swoich warunków bytowych.

- zmieniał się sposób myślenia ludzi na temat państwa, władzy i poddanych pod wpływem **idei oświeceniowych** głoszących równość wszystkich ludzi wobec prawa i nienaruszalność własności prywatnej;

- pojawiła się **opinia publiczna** – wzrastało wśród ludzi zainteresowanie sprawami państwowymi i dokonywali oni ich krytycznej oceny.

*Karykatura prezentująca obciążenie francuskiego stanu trzeciego przez stan pierwszy i drugi pod koniec XVIII stulecia:

<https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/8/8e/Troisordres.jpg/800px-Troisordres.jpg>

3. Przyczyny bezpośrednie Wybuchu Wielkiej Rewolucji Francuskiej:

- król Ludwik XVI rozumiejąc powagę sytuacji we Francji, zwołał w 1787 r. w celu zmiany systemu opodatkowania społeczeństwa Zgromadzenie Notablów, które było faktycznie reprezentacją szlachty i kleru, ale nie stanu trzeciego. Nie godzili się jednak oni na zaproponowane przez króla podwyższenie podatków dla stanu pierwszego i drugiego;

- stan trzeci żądał zwołania tzw. **Stanów Generalnych**, czyli francuskiego parlamentu, jaki nie był zwoływany od **1614 r.**, ale na wspólne obrady tutaj nie godził się stan pierwszy i drugi. W takich okolicznościach reprezentanci stanu trzeciego po rozpoczęciu w **1789 r.** obrad przez Stany Generalne, ogłosili się **Zgromadzeniem Narodowym** i uznali się za przedstawicieli całego francuskiego społeczeństwa. Rozpoczęli oni pracę nad uchwaleniem konstytucji przekształcając Zgromadzenie Narodowe w tzw. **Konstytuantę**, ale król nie akceptował tego przedsięwzięcia i zaczął gromadzić wojska pod Paryżem. Władza króla została zatem poddana kontroli parlamentu i w ten sposób **Francja z monarchii absolutnej przekształciła się w monarchię parlamentarną**;

- kiedy lud paryski dowiedział się o decyzji króla i zdymisjonowaniu przez niego **popularnego wśród paryżan ministra finansów Jakuba Neckera**, 14 lipca 1789 r. wyszedł na ulice Paryża. Dodatkowo protestujący byli podburzani do wystąpień przez **Camille Desmoulinsa**;

*Wizerunek – adwokat Camille Desmoulins zachęcający w paryskich ogrodach lud stolicy Francji do antykrólewskich wystąpień:

<https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/3a/Rouillard - Camille Desmoulins.jpg>

- w ten sposób tłum zdobył tamtego dnia, tj. **14 lipca 1789 r.** twierdzę – więzienie królewskie **Bastylię**, stanowiące symbol królewskiego absolutyzmu i terroru wobec poddanych. To wydarzenie oficjalnie uznajemy za **początek Wielkiej Rewolucji Francuskiej**. Król wycofał wówczas z Paryża swoje wojska i pojawił się w stolicy – niechętnie, ale jednak przystąpił tym samym do rewolucji. Do czerwonych i niebieskich barw Paryża dołączono wtedy białą królewską – tak powstała **współczesna flaga Francji**. Rewolucja rozprzestrzeniła się jednak na cały kraj – miasta i wsie.

*Zdjęcie – flaga współczesnej Francji – jej kolorystyka wywodzi się z czasów francuskiej rewolucji:

<https://www.ifrancja.fr/wp-content/uploads/2018/08/flaga-Francji.png>

4. Najważniejsze etapy Wielkiej Rewolucji Francuskiej:

- 26 sierpnia 1789 r. Konstytuanta ogłosiła „Deklarację Praw Człowieka i Obywatela”, głoszącą hasła: „**wolność**”, „**równość**”, „**braterstwo**”, „**własność**”. Ten dokument uznał naród za zwierzchnią władzę we Francji. Władzę państwową podzielono na ustawodawczą, wykonawczą oraz sądowniczą – w ten sposób miały zakończyć się rządy absolutystyczne. Francuzom zapewniono nietykalność osobistą i ochronę własności prywatnej. Opodatkowano duchowieństwo i szlachtę

- Konstytuanta zniosła również przywileje stanowe, powinności feudalne i podatek na rzecz Kościoła – tzw. **dziesięcinę**;

- **Konstytuanta 3 września 1791 r. uchwaliła konstytucję przekształcającą Francję z monarchii parlamentarnej w monarchię konstytucyjną**. Wprowadziła ona w praktyce wspomniany trójpodział władzy, co ograniczyło władzę króla. Prawa wyborcze konstytucja nadawał niestety tylko najbogatszym, a więc nie zastosowano faktycznie wcześniej postulowanej zasady równości, co wywołało niezadowolenie większości obywateli;

- **w 1792 r. rewolucyjna Francja wypowiedziała wojnę Austrii a następnie Prusom**, ponieważ uznano, że te państwa spiskują przeciwko ogarniętej rewolucją Francji. Te kraje były monarchiami absolutnymi. Klęski armii francuskiej, głód, nędza i chaos gospodarczy spowodował ponowne wystąpienie mieszkańców Paryża przeciwko królowi. Władzę przejęli tzw. **jakobini** – jeden z **klubów politycznych** Francji zrzeszający rewolucyjną burżuazję i szlachtę. Zasiadali oni w **Legislatywie**, czyli organie władzy ustawodawczej powołanym na mocy konstytucji z 1791 r. Ich liderem był **Maksymilian Robespierre**. Króla Ludwika XVI podejrzewano o współpracę z obcymi dworami w celu stłumienia tego buntu i uwięziono go;

*Wizerunek – przywódca jakobinów, inicjator terroru jakobińskiego Maksymilian Robespierre:

<https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/1/12/Robespierre.jpg/800px-Robespierre.jpg>

- **22 września 1792 r. ogłoszono Francję republiką** (przestała więc być monarchią konstytucyjną). **Republika to taki rodzaj państwa, w którym władza nie jest dziedziczna i dożywotnia tak jak w monarchii, ale jej organy pochodzą z obywatelskiego wyboru dokonywanego przez uprawnionych do głosowania mieszkańców kraju na określony czas urzędowania (kadencję);**

- króla Ludwika XVI i jego małżonkę królową Marię Antoninę w wyniku procesu oskarżono o zdradę i skazano na śmierć;

- **stracenie króla i królowej na gilotynie spowodowało powstanie koalicji krajów europejskich walczących zbrojnie przeciwko rewolucyjnej Francji;**

- rozpoczął się czas walki o władzę we Francji pomiędzy klubami politycznymi: **jakobinami** a **żyrondistami**. Ci ostatni wcześniej razem z królem dążyli do wojny z Austrią i Prusami;

- w tym sporze wygrali jakobini i utworzyli Komitet Ocalenia Publicznego – nowy rząd Francji. W krwawy sposób rozprawili się z żyrondistami – rozpoczęli **czas dyktatury jakobinów i rewolucyjnego terroru**, który dotknął tych, którzy się im sprzeciwiali;

- **24 czerwca 1793 r.** zgromadzenie narodowe zależne od jakobinów – tzw. **Konwent**, uchwalił konstytucję;

- burżuazja przejęła władzę w 1794 r. (**przewrót termidoriański**), a Robespierre został aresztowany, osądzony i stracony na gilotynie. Ludność nie mogła pogodzić się z jakobińskim terrorem;

- **22 sierpnia 1795 r.** Konwent uchwalił kolejną konstytucję, która wprowadziła 5 – **osobowy Dyrektoriat**, jako organ władzy wykonawczej;

- rządy Dyrektoriatu doprowadziły do kryzysu gospodarczego we Francji, a ratunkiem w tej trudnej sytuacji wydawało się oddanie władzy w ręce jednego człowieka. Taka osoba okazał się generał **Napoleon Bonaparte**, głównego dowódcy wojsk francuskich we Włoszech. Kiedy dowiedział się on o kryzysie we Francji, przybył do Paryża i **9 listopada 1799 r.** przejął władzę nad garnizonem w stolicy. Zmusił wówczas Dyrektoriat do rozwiązania. Było to przejęcie władzy we Francji przez

Napoleona Bonaparte w drodze **zamachu stanu**, tzn. niezgodnie z obowiązującym wówczas prawem i za pomocą siły. **Napoleon nakazał przygotowanie nowej konstytucji i przyjęto ją 13 grudnia 1799 r.**, która potwierdzała jego absolutną władzę – **dyktaturę**. Zachował tylko pozory republiki sprawując rządy.

*Wizerunek – Napoleon Bonaparte:

https://static.dw.com/image/49968335_403.jpg

5. Najistotniejsze konsekwencje Wielkiej Rewolucji Francuskiej:

- pochłonęła życie ok. 100 tys. ludzi;
- zlikwidowano zupełnie feudalizm (zniesiono obciążenia feudalne chłopów, chłopci otrzymali ziemię na własność i mogli dokupić ją dodatkowo z zasobów skonfiskowanych szlachcie i Kościołowi);
- wprowadzono dla wszystkich wolność słowa, wyznania, nietykalność osobistą oraz równość wobec prawa i ochronę własności prywatnej;
- wzrosło znaczenie burżuazji i kapitalizmu jako nowego systemu gospodarczego;
- upowszechniono oświatę;
- powstało państwo obywateli, czyli ludzi, którzy obok obowiązków, mają również gwarantowane przez władzę prawa (narodził się nowy rodzaj społeczeństwa po obaleniu feudalizmu – **społeczeństwo obywatelskie**);
- wprowadzono powszechną służbę wojskową;
- przemiany jakie zaszły w rewolucyjnej Francji, wpłynęły na inne kraje europejskie, w tym na ruchy rewolucyjne na przełomie XVIII i XIX w. np. w Polsce

6. Podsumowanie:

- **Wielka Rewolucja Francuska (1789 - 1799)** - jej podłożem był kryzys we Francji (klęska nieurodzaju, kłopoty finansowe, upadek autorytetu dworu królewskiego). Francję przekształcono w trakcie rewolucji z **monarchii absolutnej** w **monarchię parlamentarną**, później w **monarchię konstytucyjną**, a następnie ogłoszono **republikę**. Podczas tej rewolucji wydano we Francji "**Deklarację praw człowieka i obywatela**", zawierającą hasła m.in.: "**wolność**", "**równość**", "**braterstwo**". Wydarzenia francuskie wpłynęły na przemiany w całej ówczesnej Europie - tworzone konstytucje, zniesiono stany społeczne, ukształtowała się świadomość obywatelska, tworzone warunki do rozwoju **kapitalizmu** - w miejsce przestarzałego feudalizmu. Tak więc było to jedno z ważniejszych wystąpień społecznych dla Europy nie tylko XVIII - wiecznej.